

Josep Lluís Bausset: homenatge a l'home subterrani

És un símbol viu i actiu del valencianisme: Josep Lluís Bausset, incansable defensor i propagador de les idees de país i de progrés, arriba als cent anys. Aquest article és un preludi de l'homenatge que rebrà el dia 27 de febrer, a València.

Manuel Boix (pintor i escultor), **Francesc de Paula Burguera** (periodista), **Eliseu Climent** (president d'ACPV), **Antoni Ferrando** (professor de la Universitat de València), **Josep Iborra** (escriptor), **Joan Llinares** (director executiu del Palau de la Música Catalana), **Joan Francesc Mira** (escriptor), **Vicent Partal** (director de Vilaweb), **Vicent Pitarch** (membre de l'Institut d'Estudis Catalans), **Vicent Sanchis** (director de Barça Televisió), **Isabel-Clara Simó** (escriptora), **Ramon Trullenque** (metge).

Perquè enguany celebra cent anys i per la manera com els ha sabut viure: vet aquí un concís resum dels motius que ens impulsen avui a escriure aquestes ratlles, i a fer-les públiques, i a estendre amb elles a tot arreu del país l'enhorabona. Al capdavall, una terra que és capaç de donar fruits de tant de coratge com Josep Lluís

Bausset mostra un tremp que explica finalment rebrots i pervivències.

Josep Lluís Bausset, el senyor Bausset, és exemple de les tenacitats que calen –sovint discretes, fins i tot silencioses, sempre constants– per mantenir viva la flama del país, per fer-la créixer i enfortir-la i escampar-ne incansablement les guspies. Que haja sempre optat pel treball anònim (“subterrani”, com deia Joan Fuster), que haja defugit publicitats i fanfàries no significa que no siguem capaços, els homes i les dones que avui som una mica més lliures gràcies al seu esforç, de reconèixer-li la tasca al professor Bausset.

“Bausset és un altre cas admirable: Abans de la guerra ell i els seus amics del poble constituïren una entitat valencianista, estaven quasi tots subscrits a periòdics catalans; una vegada assistiren amb llur bandera a un míting pro estatut valencià i quan un dels oradors començà a parlar en castellà abandonaren sorollosament l’escenari amb la bandera i tot.” Li ho escrivia Joan Fuster per carta a Vicenç Riera Llorca, i en poques línies resumia l’esperit i l’empenta dels anys en què nasqueren l’Agrupació Valencianista Republicana, el Centre d’Actuació Valencianista o l’Associació Protectora de l’Ensenyança Valenciana, entitats on Josep Lluís Bausset va dur a terme un treball intens i entusiasta, al costat d’actives personalitats de la llengua i la cultura com foren Manuel Sanchis Guarner, Carles Salvador o Enric Soler i Godes. En tots i cadascun dels anys que han passat des d’aleshores, Bausset ha mantingut –i manté– idèntica actitud de compromís i perseverança.

Després de la guerra i les depuracions franquistes, el professor Bausset, farmacèutic, químic i practicant de medicina i cirurgia, es va traslladar a València i va conèixer un jove Joan Fuster: s’havien vist a la famosa “pensió clorofil·la” –anomenada així per la poca carn que els hostes trobaven al plat– i van coincidir en una llibreria de vell, cercant llibres en català: l’amistat ja mai no es va desfer.

D’aquella època data el naixement d’una tertúlia a la qual de seguida es féu assidu també Fuster i que avui dia es continua reunint, cada dilluns de l’any, a la mateixa ciutat de València. La veu del senyor Bausset s’hi sent tan clara i raonada com sempre.

Bausset segons Fuster

“Sempre s’ha dit això: ‘La paraula és l’home.’ O siga: un ‘home de paraula’ ha estat, tradicionalment, algú que manté els seus compromisos, pactats de viva veu. El fet pertany a la mitologia jurídica del món rural subaltern. No és una qüestió de notaris, que alcen acta i demanen honoraris. Ara: el món és dels espavilats, i els ‘tractes’, sovint s’evaporen. El meu amic Bausset de l’Alcúdia, fa mil anys, em deia que al seu poble, en un castellà aproximatiu, deien: ‘De palabra dada y de barranco hondo, si no me está a cuenta, me’n torno’... Jo ara voldria tenir espai i temps per a parlar de Josep Lluís Bausset. ¿O no es diu Josep Lluís? És igual. Bausset és un personatge ‘subterrani’ dels més admirables del País Valencià, i jo en done fe. Ningú no sap qui és, i tant se val, però jo sí.”

No cal dir que, fidel a l’esperit d’activista que la situació del país ha reclamat, Josep Lluís Bausset va saber combinar, amb franquisme o sense ell, el bell costum de contrastar parers amb l’acció a favor de la llengua i la consciència nacional: des del seu poble, des de l’Alcúdia, on ha arrelat i fructificat, Bausset va saber unir un grup de joves al voltant d’iniciatives com ara la revista *Parlem* –una de

les primeres edicions en català al País Valencià durant la dictadura franquista–, va organitzar tota mena d’actes culturals i conferències –amb Josep Vicent Marquès, Ernest Lluch o l’imprescindible Sanchis Guarner– o va tirar endavant un programa de ràdio que parlava de les coses del camp en la llengua dels oïdors. L’ordre de prohibició que hi va enviar el governador civil franquista és d’antologia: “Enterado de que en esa emisora se emite un programa en valenciano, no podemos consentir, después de tres años de Guerra Civil, ciertas resurrecciones que puedan poner en peligro la Unidad de la Patria.” Tenien la força i van fer tancar. Però Bausset tenia les raons i va continuar, infatigable, en sintonia: de seguida va organitzar, des de l’Alcúdia mateix, classes nocturnes de valencià per a adults. Heus ací l’esperit Bausset.

Josep Lluís Bausset ha deixat empremta en els seus alumnes, tant als instituts on ha fet classe (a Tortosa, Xàtiva, Alzira o Carcaixent) com als cursos nocturns que ell mateix bastia, ha ajudat a refer la trama política i cívica que tot país necessita per tirar endavant (va ser fundador tant del Partit Socialista del País Valencià de Vicent Ventura com d’Acció Cultural del País Valencià, per exemple) i continua, des de la seua característica lucidesa, des de l’honestedat i la constància i l’entrega al país, essent exemple per a tots nosaltres.

Que no demane homenatges no significa que no els meresca: al capdavall, reconèixer la figura de Josep Lluís Bausset ens fa, a tots, una mica més dignes.

Per molts anys, senyor Bausset!

Acte d’homenatge

Dissabte, 27 de febrer del 2010
Octubre Centre de Cultura Contemporània,
València. 12 h.

Benvinguda:
Eliseu Climent, president d’ACPV

Parlaments:
Robert Martínez Correcher, alcalde de l’Alcúdia
Francisco Tomás Vert, rector de la Universitat de València
Josep Maria Soler, pare abat de Montserrat
Jordi Pujol, president de Catalunya (1980-2003)

Escultura realitzada per Manuel Boix per a l’homenatge.